

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΤΟΥ 1892 ΕΤΟΥΣ

ΦΩΤΙΟΣ ΠΑΝΑΣ

ΠΕΡΙ τοῦ διασήμου ἐν Παρισίοις Ἕλληνος ἱατροῦ Φ. Πανᾶ, τοῦ ἀπολαύοντος εὐρωπαϊκῆς φήμης ὡς ἐνὸς ἐκ τῶν κορυφαίων ἀντιπροσώπων τῆς ἐπιστήμης ἐν τῇ μητροπόλει ἐκείνῃ τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀναντιρρήτως αἱ σύντομοι παρατιθέμεναι ὧδε βιογραφικαὶ σημειώσεις ἤκιστα ἐπαρκοῦσι πρὸς ὑποτύπωσιν ἀκριβῆ τῆς διακεκριμένης ταύτης προσωπικότητος, ἣτις τιμᾷ οὐ μόνον τὴν φύσασαν καὶ ἐκθρέψασαν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, ὑπὲρ ὧν ἐμόχθησε καὶ μοχθεῖ μετ' ἐνδελεχοῦς ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως.

Ὁ Φώτιος Πανᾶς γεννηθεὶς ἐν Κερκύρᾳ τῇ 30ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 1832 νεώτατος ἔτι μετέβη εἰς Παρίσιον τῷ 1851 πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἱατρικῶν αὐτοῦ σπουδῶν, μετὰ τὴν αἰσίαν τῶν ὁποίων ἀποπεράτωσιν, συνειδὼς ὅτι διηνοίγετο πρὸ αὐτοῦ μέλλον εὐρυτέρας ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταστήσῃ ὀριστικῶς αὐτόθι, συναγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ ἐπιστήμης πρὸς τοὺς διασημοτέρους αὐτῆς μύστας. Εἰς τὴν ἀπόφασίν του δὲ ταύτην, τὴν χαρακτηρίζουσιν τὴν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὴν ἰδίαν ἱκανότητα πεποιθησιν, συνετέλεσαν αἱ πρῶται αὐτοῦ ἐπιτυχίαι κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ του σταδίου, καθ' ἣν ἡ φήμη καὶ ἡ δόξα εἶχον ἤδη ἀρχίσει νὰ τῷ προσμειδιῶσι. Πρὶν ἢ εἰς ἐτὶ ἀποκτήσῃ τὸ τῆς ἱατρικῆς διπλῶμα ὀνομάσθη interne τῶν Νοσοκομείων κατόπιν διαγωνισμοῦ, καθ' ὃν ἠρίστευσε μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἡμεδαπῶν ἐπιστημόνων συναγωνισθέντων. Βραδύτερον ἀποδυθεὶς εἰς ἕτερον διαγώϊσμα ἐστέφθη ὑπὸ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τῶν Παρισίων λαβὼν τὸ χρυσοῦν μετάλλιον. (Lauréat de l'École de Médecine. — Médaille d'or). Διορισθεὶς κατόπιν ἀλληλοδιαδόχως prosecteur, agrégé καὶ γε-

ρουργός τῶν Νοσοκομείων κατέσχευεν ὑπὸ τὸν τελευταῖον τοῦτον τίτλον ἐπιφανῇ θέσιν εἰς διάφορα Νοσοκομεῖα τῶν Παρισίων, διδάξας ἐν αὐτοῖς μετ' ἐκτάκτου καὶ ἀποτελεσματικῆς ἐπιτυχίας πλείστους κλύδους τῆς Ἰατρικῆς, οἷον ἀνατομίαν, φυσιολογίαν, χειρουργικὴν, συφιλιδολογίαν, χειρουργικὴν παθολογίαν καὶ ὀφθαλμολογίαν, διαπρέψας θαυμασίως εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, κυρώσας τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην καὶ κατακτῆσας τὴν ὑπόληψιν σύμπαντος τοῦ ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ ἱατρικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. Ἐξελέγη μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Ἰατρικῆς τῶν Παρισίων, πρόεδρος τῆς Ἑταιρίας τῆς Χειρουργίας, καὶ ἐπὶ ἐπταετίαν ὅλην ἐχρημάτισε καθηγητὴς ἀναπληρωματικὸς τῆς ὀφθαλμολογίας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1878 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς ὀφθαλμολογικῆς κλινικῆς ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ τῶν Παρισίων. Ἐδημοσίευσεν πλείστας ὅσας ἐμβριθεῖς καὶ περισπουδάστους πραγματείας περὶ χειρουργικῆς καὶ ὀφθαλμολογίας, αἵτινες περιττὸν ἀποβαίνει νὰ σημειώσωμεν πόσον ἐξετιμήθησαν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων σοφῶν.

Τοιοῦτος ἐν μικρογραφίᾳ ὁ ἔξοχος Ἕλλην ἱατρὸς τῶν Παρισίων, τιμηθεὶς ἐπαξίως ὑπὸ μὲν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως διὰ τοῦ πρᾶσμήμου τῶν Ἱπποτῶν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ὑπὸ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς διὰ τοῦ Σταυροῦ τῶν Ταξιαρχῶν τοῦ Σωτῆρος.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΤΙΜΟΘΕΟΣ

ΓΕΝΝΗΘΗ ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης κατὰ Ν]βριον τοῦ 1841 ἐκ πατρὸς Γεωργίου Καστρινογιαννάκη ἢ Τζελεπῇ Γεωργάκῃ ἐμπόρου. Διακούσας αὐτόθι τὰ μαθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου μετέβη τῇ προτροπῇ τοῦ τότε Μητροπολίτου Κρήτης Διονυσίου, τοῦ μετὰ ταῦτα τοῦ τότε Μητροπολίτου Κρήτης Διονυσίου, τοῦ μετὰ ταῦτα Βόννης, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου διέμεινεν ἀκούων ἐν τῇ ἐν Χάλκῃ Θεολογικῇ Σχολῇ μαθήματα μέχρι τοῦ ἔτους 1864, ὅποτε περατώσας τὰς ἐκεῖ θεολογικάς σπουδὰς μετέβη εἰς Ἀθήνας, ὅπως καὶ ἐκεῖ ἀκροασθῇ τῶν μαθημάτων τῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἄλλων φιλοσοφικῶν καὶ γενικῶν μαθημάτων. Μετὰ διετὴ ἐν Ἀθήναις σπουδὴν προσελήφθη παρὰ τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Αἰτωλοακαρνανίας Γερασίμου Καλοκκερινοῦ, οἰκιακοῦ φίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ διέμεινεν αὐτῷ διευθύνων ἅπασαν τὴν τρέχουσαν ὑπηρεσίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μέχρι τοῦ 1868, ὅποτε κληθεὶς ὡς συνοδικὸς εἰς Ἀθήνας ὁ ἀρχιεπίσκοπος Αἰτωλοακαρνανίας Γεράσιμος παρέλαβε

μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν τότε ἀρχιεπισκοπὴν Τιμόθεον, ὅστις ἐκτιμηθεὶς δεόντως καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν συνοδικῶν, ἰδίᾳ τοῦ τότε ἀρχιεπισκόπου Σύρου καὶ Τήνου Λυκούργου, προσελήφθη μὲν τὸ πρῶτον ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος συνεστάθη δ' εἶτα ὡς προϊστάμενος ἀρχιεπισκοπῆς τῆς ἐν Πέστη τῆς Οὐγγαρίας Ἑλληνικῆς Κοινότητος ἀνενεχθεῖσθαι ἐπὶ τούτῳ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἐδέχθη μὲν οὗτος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν νέαν ταύτην θέσιν του, ἀλλ' ἡ ἀπόφασίς του ἐματαιώθη ἔνεκα τοῦ αἰφνιδίου ἐν Τήνῳ θανάτου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μὴ δυνηθέντος νὰ ἐπιζήσῃ τῆς νέας ὑποδουλώσεως τῆς πατρίδος του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπομείνας μόνος προστάτης τῆς ἀπωρφανισμένης πολυμελοῦς οἰκογενείας του ἠναγκάσθη νὰ κατέλθῃ μετ' αὐτῆς εἰς Κρήτην κατὰ τὸ 1869, ἀχώριστος τοῦ λοιποῦ κοινωνὸς τῆς τύχης αὐτῆς γενόμενος. Εἰς Κρήτην ἔλθων εὗρεν ἅπασαν μὲν τὴν πατρικὴν οὐσίαν κατεστραμμένην, ἐαυτὸν δὲ παντὸς ὑλικοῦ στηρίγματος ἐστερημένον· καὶ προϋτάθη μὲν ἀμέσως ἡ ὑποψηφιότης αὐτοῦ ἐν τῇ τότε κενῇ θέσει τῆς Ἐπισκοπῆς Ῥεθύμνης, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως λόγῳ ὅτι οὗτος ἀνήκει εἰς σφόδρα ἐπαναστατικὴν οἰκογένειαν τῆς Κρήτης, οὕτω δ' ἐματαιώθη ἡ ἐκλογή του.

Ὅτε ὁμοῦ κατὰ τὸ 1870 παρητήθη ὁ τέως Ἐπίσκοπος Χερρονήσου Μελετίος ὑπὲρ τοῦ ἡγουμένου Ἀγκαράθου Μελετίου, σύσσωμος λαὸς καὶ κλῆρος, συμπαθοῦντες τῇ ἀπωρφανισμένῃ ἔνεκα τῆς ἐπαναστάσεως οἰκογενείᾳ αὐτοῦ, ἀποβλέποντες δὲ καὶ εἰς τὰς περικοσμοῦσας αὐτὸν σπανίας ἐκκλησιαστικὰς ἀρετάς, ἀπήτησαν παρὰ τοῦ τότε Μητροπολίτου Κρήτης Μελετίου νὰ προτιμηθῇ ὁ Τιμόθεος παντὸς ἄλλου ὑποψηφίου ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς ἰδιαίτερας ἐπαρχίας αὐτοῦ Πεδιάδος. Τοῦτο καὶ ἐγένετο καὶ τῷ 1870 ἀνελάμβανεν τὸ πρῶτον ὁ νῦν Μητροπολίτης Κρήτης τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον. Τὴν ἐπισκοπὴν Χερρονήσου ἔμεινε ποιμαίνων οὗτος μέχρι τοῦ 1882, ὁπότε, ἀποθανόντος τοῦ τέως Μητροπολίτου Κρήτης Μελετίου, ἐψηφίσθη Μητροπολίτης Κρήτης ἔκτοτε δὲ ἐξακολουθεῖ διατελῶν ἐν τῷ ὑψηλοτάτῳ τούτῳ ἐν Κρήτῃ ἐκκλησιαστικῷ ἀξιώματι, ἐπιλύσας εὐδοκίμως τὸ ἐκ τῆς ἀδεξιότητος τοῦ προκατόχου του δημιουργηθὲν ἐπισκοπικὸν ζήτημα, οὗ ἔνεκα ἔμεινον ἐστερημέναι θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ αἱ ἐπισκοπαὶ Κυδωνίας καὶ Ῥεθύμνης ἀποστεργούσαι τοὺς ἐψηφισμένους ἐπισκόπους αὐτῶν, λίαν δ' ἐπιδεικνύων διεξάγων καὶ τὰ ἐκάστοτε ἀνοσφύόμενα καὶ ἔνεκα τῆς πολιτικῆς τῆς νήσου καταστάσεως δυσχερέστατα καὶ πολὺπλοκα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα, εἰς τρόπον ὥστε κατέστη οὗτος ἡ ἀγάπη τοῦ ποιμανίου του.

Ἀδελφός τοῦ Μητροπολίτου Κρήτης Τιμοθέου εἶνε καὶ ὁ ἐπὶ
 ἱκανότητι, δραστηριότητι καὶ πατριωτισμῷ διακρινόμενος Χερ-
 ρονήσου Διονύσιος ὑπ' αὐτοῦ ἐκπαιδευθεὶς.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

ΑΠΟΒΑΙΝΕΙ ἡμῖν ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἀποδώσωμεν
 ἐν τῷ περιωρισμένῳ ᾧδε χώρῳ πλήρη καὶ ἀκριβῆ
 τὴν βιογραφικὴν εἰκόνα τοῦ ἐπιφανοῦς ἐπιστήμονος,
 τοῦ ἐπὶ τριάκοντα ἔξ συνεχῇ ἔτη ἀγλαίζοντος τὸ
 ἡμέτερον Πανεπιστήμιον, τοῦ δεινοῦ φιλόλογου, καὶ ἐξόχου ρή-
 τωρος, τοῦ πεφημισμένου ἐρευνητοῦ τῆς ἀρχαίας Ἰατρικῆς, τοῦ
 τιμῶντος οὕτως περιφανῶς τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ἐνώπιον τοῦ ἐπι-
 στημονικοῦ κόσμου τῆς Εὐρώπης. Διὸ περιοριζόμεθα εἰς τὰς
 βραχείας ᾧδε σημειώσεις περὶ τοῦ διαπρεποῦς ἀνδρός, φρονούντες
 ὅτι παρέχουμεν οὕτω ἀμυδρὰν καὶ σκιαγραφίαν τῆς ἐξόχου ἐπι-
 στημονικῆς ἱκανότητος καὶ τῶν πολλαπλῶν καὶ πολυτίμων ὑπὲρ
 τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἔθνους ἐργασιῶν αὐτοῦ.

Ὁ κ. Ἀναγνωστάκης ἐγεννήθη ἐν Κρήτῃ τῇ 30 Ἰουνίου τοῦ
 1826. Τὴν Ἰατρικὴν ἐσπούδασεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἐθνικῷ Πανε-
 πιστημίῳ ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῷ 1849. Τὰς σπουδὰς αὐτοῦ
 συνεπλήρωσεν εἰτα ἐν Βιέννῃ, Βερολίνῳ, Παρισίοις καὶ Λονδίῳ.
 Τῷ 1856 διωρίσθη μετὰ ὀλιγόμηνον ὑφηγεσίαν, καθηγητὴς τῆς
 Ὀφθαλμολογίας καὶ κατόπιν τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας Ἐξε-
 λέχθη δις κοσμήτωρ καὶ ἄπαξ Πρύτανης κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν
 ἔτος 1877—78. Διευθυντὴς τοῦ Ὀφθαλμιατρείου διατελεῖ ἀπὸ
 τοῦ 1854, δωρεὰν δ' ὑπηρετῶν ἐπὶ 30 ὀλόκληρα ἔτη κατάρθωσε
 διὰ τῆς παραδειγματικῆς αὐτοῦ ἀφιλοκερδείας καὶ τοῦ ἀκραι-
 φνοῦς ζήλου οὐ μόνον νὰ συντηρήσῃ τὸ εὐεργετικὸν τοῦτο κατὰ-
 στημα, ἀλλὰ καὶ νὰ προαγάγῃ αὐτό· δύναται τις δ' εἰπεῖν, ὅτι
 εἰς τὸν κ. Ἀναγνωστάκην ὀφείλεται ἡ ὑπαρξὶς τοῦ Ὀφθαλμια-
 τρείου. Πρόεδρος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἰατρικῆς Ἐταιρίας διετέλε-
 σεν ἐπὶ 20 συνεχῇ ἔτη, προεδρεύσας καὶ τῶν δύο ὑπὸ τῆς Ἐται-
 ρίας ταύτης συγκροτηθέντων συνεδρίων τῶν Ἑλλήνων ἱατρῶν τῷ
 1882 καὶ τῷ 1887. Τὴν Ἑλλάδα ἐπαξίως ἀντεπροσώπευεν εἰς
 πάντα σχεδὸν τὰ διεθνή τῆς Ὀφθαλμολογίας συνέδρια. Τῷ 1885
 ἐξελέχθη ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς συγκλήτου Ὀλυμπιακὸς ρήτωρ,
 ὡμίλησε δὲ τότε περὶ τῶν πνευματικῶν προόδων τοῦ Ἑλληνικοῦ
 ἔθνους. Καὶ ἱατρικὴν δ' ἐφημερίδα ἐξέδιδε μετὰ τοῦ κ. Ἀφεν-
 τούλη ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1860. Ἀς μὴ παραλείπωμεν δὲ

νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἀρτίως ἱδρυσεν ἐνταῦθα Ἑταιρίαν τῆς Ἀρχαιολογίας τῶν ἐπιστημῶν, ἣς ἐξελέχθη πρόεδρος. Μέλη τῆς Ἑταιρίας ταύτης εἰσὶν ἄνδρες ἀλλοδαποὶ τε καὶ Ἕλληνες ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων, τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀρχαιολογίαν.

Ὁ κ. Ἀναγνωστάκης διέπρεπεν ὄντως ἐν τῷ κλάδῳ τῆς Ὀφθαλμολογίας ἀπολαμβάνων εὐρωπαϊκῆς ὑπολήψεως. Ἀψευδεῖς τοῦτου μάρτυρές εἰσι τὸ ὑπ' αὐτοῦ τῷ 1858 ἐπινοηθὲν ὀφθαλμοσκόπιον, μέθοδοί τινες χειριστικαὶ καὶ αἱ συγγραφαὶ καὶ πραγματεῖαι αὐτοῦ, ὧν πολλαὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν. Τὸ σιῆθός του ἐπαξίως κοσμοῦσι διαφόρων κρατῶν παράσημα καὶ δὴ ὁ Ἑλληνικὸς ἀνώτερος Ταξιάρχης.

Λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι νὰ γράψωμεν ἐκτενῶς τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀνδρός· ὁ στενὸς τοῦ Ἡμερολογίου χῶρος δὲν ἐπιτρέπει εἰμὴ τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμὰς, ἐν αἷς ἀτελέστατα εἰκονίζεται ὁ σοφὸς καθηγητής.

Ὁ κ. Ἀναγνωστάκης εἶναι ἐκ τῶν προσφιλεστέρων καθηγητῶν τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς. Εὐγενὴς τοὺς τρόπους, μετρίχιος, μὲ τὸ μεῖδιμα πάντοτε εἰς τὰ χεῖλη, εἴλκυε πάντων τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμόν. Πάντες δ' εὗχονται αὐτῷ μακροβιότητα πρὸς ὄφελος τῆς τε ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

ΤΑΣΣΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ

 ἐκ παλαιᾶς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας καταγόμενος Τάσος Δημητρίου Νερούτσος ἐγεννήθη τὴν 8 (20) μαρτίου τοῦ ἔτους 1826, ἐν Ἀθήναις. Ὁρφανευθεὶς ἐν τρυφερᾷ ἡλικίᾳ (1833) μετέβη ὑπερώτερα εἰς Γερμανίαν, ὅπου ἐξεπαιδεύθη ὁκτὼ ὅλα ἔτη (1843—1851) ἐν Μονάχῳ τῆς Βαυαρίας προστασίᾳ καὶ ἀναλώμασι τοῦ φιλέλληνος βασιλέως Λουδοβίκου Α'.

Ἐν ἡλικίᾳ δεκαεννέα ἐτῶν (1845) συνέγραψε γερμανιστὶ ἐτυμολογικὴν μελέτην ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ῥωμαϊκῶν θεοτήτων (Die Götter Roms), ἐφ' ᾧ ὀνομάσθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ἐν Μονάχῳ Πανεπιστημίου.

Ἐν ἔτει 1851 ἀναρρηθεὶς διδάκτωρ τῆς ἱατρικῆς, ἀποκατεστάθη τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἐν Αἰγύπτῳ ὡς ἱατρὸς παρὰ τῇ ἀντιβασιλικῇ αὐλῇ (1852—1855) ἐν Καίρῳ, ἔπειτα δὲ ἀρχίατρος

τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου, καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἱατροσυνεδρίου καὶ τοῦ διεθνoῦς γενικοῦ ὑγειονομικοῦ συμβουλίου (1863—1878).

Ἐν ἔτει 1879 ὠνομάσθη πρόεδρος τοῦ ἱατροσυνεδρίου καὶ τῆς διεθνoῦς ὑγειονομικῆς ἐπὶ τῆς Αἰγύπτου ἐφορείας (Intendance générale sanitaire d' Egypte) ἀπελύθη δὲ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1881, τεθείς εἰς διαθεσιμότητα. Ὡς ἀνώτερος δημόσιος λειτουργὸς κατετάχθη εἰς τὸν βαθμὸν Μου-τεμείς καὶ πρώτης τάξεως βέης.

Διὰ τῆς στενῆς οἰκειότητος μετὰ τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ Ῥα-γῆπ Πασσᾶ, τοῦ ἐκ Πατρῶν τῆς Πελοποννήσου, καὶ μετὰ τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν μεγάλου καὶ πολλοῦ Σερῖφ Πασσᾶ, ἥσκησεν ὁ Νεσοῦτσος διαρκῆ ἐπίρροήν εἰς τὰ βουλευματα τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὡς πρὸς τὴν διαχείρισιν τῆς ἱατρικῆς καὶ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας ἐν Αἰγύπτῳ.

Παρὰ ταῦτα, σφόδρα ἐμπαθῆς πρὸς μεσαιωνικὰς καὶ αἰγυπτιολογικὰς μελέτας συνειργάζετο γράφων διατριβάς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 διὰ τὸ ἐν Ἀθήναις δημοσιευόμενον τότε περιοδικὸν σύγγραμμα «Πανδώρα», διὰ τὸ «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον» τοῦ Εἰσρηγαίου Ἀσωπίου (1872—1890), διὰ τὸ «Ἀθήναιον» (Ἀρχαιο-λογικαὶ ἐν Αἰγύπτῳ ἀνασκαφαὶ καὶ ἀποκαλύψεις. 1873.—Ἐπι-γραφαὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἀλεξανδρείας. 1875), διὰ τὸ «Bulletin de Correspondance Hellénique» τῆς γαλλικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν (1876—1877), διὰ τὸ «Bulletin de l' Institut Egyptien» (1874—1887), διὰ τὸ περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ «Par-vassoῦ» (Ὁ ἐν Σικελίᾳ ἐλληνισμός, 1886), διὰ τὴν Revue Archéologique τῶν Παρισίων (1887—1891), διὰ τὰ «Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων» τοῦ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου (1889—1890), καὶ διὰ τὴν «Ἑστίαν» (ὁ λέων τοῦ Πειραιῶς. 1890).

Τὰ μᾶλλον διακριθέντα συγγράμματα αὐτοῦ προσείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ σοφῶν εἶνε τὸ γαλλιστὶ ἐκδοθὲν «L' ancienne Alexandrie (Paris, 1888), καὶ «Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι», ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος (Ἀθήνησι, 1889).

Ἐκ τῶν ἱατρολογικῶν συγγραμμάτων δύο ἐγένοντο γνωστά. «Ἡ χολέρα ἐν Αἰγύπτῳ (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1867), καὶ Aperçu historique de l' Intendance générale Sanitaire d' Egypte. Alexandrie. 1860.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1884 παύσας νὰ ἐξασκῇ τὸ ἱατρικὸν ἐπάγ-γελμα καὶ κατατρυχόμενος ὑπὸ χρονίου νοσήματος, διάγει βίαν

μονήρη ἐν τῇ μικρᾷ αὐτοῦ ἐπαύλει ἐν Ῥάμλει τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀσχολούμενος ἀποκλειστικῶς εἰς ἀρχαιολογικὰς μελέτας καὶ συγγραφάς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΟΥΣΙΟΣ

Ο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Διευθυντῆς τῆς Ἀγγλο-αιγυπτιακῆς Τραπέζης Γεώργιος Γούσιος, ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τέκνων τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα διὰ τῶν προσωπικῶν ἀρετῶν καὶ τῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων τιμῶσιν εἰς τὰ ὅμματα τῶν ξένων τὸ ὄνομα αὐτῆς καὶ ἐξυπηρετοῦσι μετὰ ζέσεως τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν. Ὁ κ. Γούσιος ἔλκων τὸ γένος πρὸς πατρός μὲν ἐκ Μακεδονίας καὶ πρὸς μητρός ἐκ Κέας ἐγεννήθη ἐν Χαλκίδι, ἔνθα ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπηρετεῖ ὡς οἰκονομικὸς ὑπάλληλος. Βραδύτερον, ἐγκαταστάσης τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὁ πατὴρ Γούσιος ἐγένετο Γραμματεὺς τῆς Ἑλληνικῆς αὐτόθι Κοινότητος καὶ ἀπεβίωσεν ὡς τοιοῦτος. Ὁ νέος Γούσιος, ἔμπλεως φιλελευθέρων ἀρχῶν καὶ ἐθνικῶν ὀνειροπολημάτων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐπεδόθη εἰς τὸ δημοσιογραφικὸν στάδιον, εἶτα δὲ προσελήφθη ὡς ὑπάλληλος παρὰ τῇ ἀγγλο-αιγυπτιακῇ Τραπέζῃ, ἅτε κάτοχος πολλῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, μορφώσεως ἀρτίας καὶ δραστηριότητος ἀσυνήθους. Ἀλλὰ τῷ 1877, ἡλεκτρισθεὶς ἐκ τοῦ φιλοπολέμου πνεύματος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ὑπολαβὼν ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐθνικῶν πόθων, ὑφ' ὧν διεκαίετο, ἐγκατέλιπε τὴν ἐπίζηλον παρὰ τῇ Τραπέζῃ θέσιν του, ἐξ ἧς ἀπελάμβανε χιλιόφραχον ἐπιμίσθιον, καὶ κατελθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα κατετάχθη ὡς ἐθελοντῆς εἰς τὸ ἱππικὸν ἐπὶ τῇ βεβαίᾳ προσδοκίᾳ ὅτι ὁ πρὸς τὴν Τουρκίαν ψιθυριζόμενος πόλεμος ἐπέκειτο ἄφευκτος καὶ ὅτι θὰ τῷ παρείχετο ἡ γλυκεία εὐχαρίστησις νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα ἐκεῖ εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἀποτίων τὸν φόρον τοῦ αἵματος ὑπὲρ αὐτῆς. Ματαιωθείσης ὁμῶς ὡς ἀπραγματοποιήτου τῆς ἐλπίδος του ἐκείνης, καὶ πεισθεὶς περὶ τῆς ἀδρανούς ἐφεκτικότητος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὑπέιχων δὲ εἰς τὸ ἐν ἀρχῇ διαφλέξαν αὐτὸν αἶσθημα, ἠναγκάσθη νὰ ἐξελθῇ μετ' ἄλλων ἀτάκτων σωματίων εἰς Θεσσαλίαν, ἔνθα ἔλαβε μέρος εἰς διαφόρους αὐτόθι γενομένας κατὰ τῶν Τούρκων μάχας, καθ' ἃς ἐπεδείξατο ἀνδρείαν καὶ θάρρος ὑπέροχον, καὶ εἰς τινὰ τῶν

οποίων ἔσχε τὸ ἀτύχημα ν' ἀπωλέσῃ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν βληθεὶς ὑπὸ ἐχθρικῆς σφαίρας. Ἐπανελθὼν κατόπιν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀνέλαβε καὶ αὖθις τὴν παρὰ τῇ Ἀγγλο-αιγυπτιακῇ Τραπεζῇ θέσιν του, ὅτε, τεθείσης τῆς Κύπρου ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν τῷ 1878, ἡ Διεύθυνσις τῆς Τραπεζῆς ἀνέθεσεν εἰς τὴν χρηστότητα καὶ εὐφυΐαν τοῦ κ. Γούσιου τὴν ἰδρυσιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ ἐν τῇ νήσῳ ὑποκαταστήματος αὐτῆς.

Μετὰ τριετίαν δὲ περίπου, καθ' ἣν ἐπεδείξατο ἔκτακτον ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς Τραπεζῆς, ἐκλήθη καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Διεύθυνσιν αὐτῆς, ἣς ἔκτοτε μέχρι σήμερον ἐπαξίως προϊσταται.

Ὁ κ. Γούσιος, ἀποτελῶν οὕτως ἔγκριτον καὶ προσφιλὲς μέλος τῆς αὐτόθι ἐλληνικῆς παροικίας, οὐδεμίαν ἀφῆκεν εὐκαιρίαν, ὅσας τις τῷ ἐδίδοτο τοιαύτη, ὅπως διατρανώσῃ διὰ πραγμάτων τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν κοινωνίαν γενναῖα καὶ ἀκραιβνῇ αὐτοῦ αἰσθήματα. Σπουδαιοτάτας δὲ ἰδίως ὑπηρεσίας προσήνεγκεν ἡ χαρακτηρίζουσα αὐτὸν ἀνδρεία καὶ ἀποφασιστικότης κατὰ τὴν ὁλεθρίαν ἐκείνην ἐποχὴν τοῦ Ἀραβῆ τῷ 1882, ὁπότε, ἐνῷ ὁ πανικὸς ἐφυγάδευεν ἔντρομα τὰ πλήθη ζητοῦντα σωτηρίαν ἐπὶ τῶν ξένων πλοίων καὶ ὑπὸ ξένας σημαίας, μόνος ὁ Γούσιος κατάρτισας ἐπίλεκτον σῶμα ὀπλοφόρων Ἑλλήνων παρέμεινεν ἐντὸς τοῦ Καταστήματος τῆς Τραπεζῆς, πιστὸς εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὴν θέσιν του, καὶ προασπιζόμενος τὴν περιουσίαν αὐτῆς ἀπὸ τῆς λεηλασίας καὶ τῆς διαρπαγῆς τῶν ἐξηγριωμένων ἐπαναστατικῶν ὀρδῶν τοῦ Ἀραβῆ. Καὶ τὴν μὲν ἡμέραν ἐφρούρει τὸ κατὰστημα τῆς Τραπεζῆς, τὴν νύκτα δὲ ἐξήρχετο ἐν παραδειγματικῇ ἀφοβίᾳ μετὰ τοῦ σώματος τῶν ὀπλοφόρων καὶ ἐπεριπόλει καθ' ὅλην τὴν περίεξ συνοικίαν, οὕτω δὲ συνετέλεσε νὰ διασωθῇ ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς καταστροφῆς ὁλόκληρον ἐκεῖνο τὸ διαμέρισμα τῆς πυρποληθείσης πόλεως, τὸ περιλαμβάνον τὰ πολυτελέστερα καὶ σημαντικώτερα μέγαλα, ἐν αἷς τὸ τῶν Μικτῶν Δικαστηρίων, τῆς Τραπεζῆς τοῦ Crédit Lyonnais τῆς Banque of Egypte καὶ αἱ οἰκίαι τοῦ ἡμετέρου ὁμογενοῦς Ἀντωνιάδου. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ τοῦ βομβαρδισμοῦ παρέμεινεν ἐπὶ δύο συνεχῇ ἡμερονύκτια ἐντὸς τοῦ καταστήματος τῆς Ἀγγλο-αιγυπτιακῆς Τραπεζῆς ἀμυνόμενος αὐτῆς μετὰ προφανοῦς κινδύνου τῆς ἰδίας ζωῆς. Ἀλλὰ τὴν τρίτην ἀπὸ τοῦ βομβαρδισμοῦ ὁ Ἀραβὴς φεύγων ἡττημένος ἔκοψε τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς πηγῆς, ὅπως ἐξαναγκάσῃ τὴν πόλιν εἰς τοὺς ἐκ τῆς λειψυδρίας κινδύνους, οὕτω δὲ ὁ Γούσιος ἀδυνατῶν νὰ ἀμυνθῇ ἐπὶ πλέον, καὶ βλέπων ὅτι περιεκυκλοῦτο ὑπὸ τῶν

φλογῶν τῶν περίξ καιομένων οἰκιῶν, διέταξε τὸ σῶμα τῶν ὀπλοφόρων του νὰ σχηματισθῇ εἰς τετράγωνον, ἡσφάλισεν ἐν αὐτῷ τὰ πρὸ ἡμερῶν εἰς τὴν Τράπεζαν προσφυγόντα γυναικόπαιδα καὶ τὴν εἰκογένειάν του, καὶ οὕτω κατῆλθε διὰ μέσου τῆς πυρπολουμένης πόλεως εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀνήγγειλε πρῶτος εἰς τὸν Σεῖμουρ τὴν φυγὴν τοῦ Ἀραβῆ καὶ κατέφυγεν εἰς τὸ ναυλοχοῦν ἐν αὐτῷ πολεμικόν «Ἑλλάς».

Τοιοῦτος ἐν μικρογραφίᾳ ὁ ἀνὴρ, οὗ τὴν συμπαθεῖ φυσιογνωμίαν μετὰ χαρᾶς βεβαίως θὰ συναντήσωσιν ὧδε οἱ πολλοχοῦ, ἰδίως δὲ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ, πολυπληθεῖς ἀνχνῶσται τοῦ Ἡμερολογίου.

ΜΑΖΥ ΤΗΣ

ΕΔΩ κι' ἐκεῖ στὸν οὐρανὸ λάμπει κανένα ἀστέρι
Καὶ τὸ φεγγάρι τὸ χρυσὸ γλυκὰ φεγγοβολᾷ.
Σφίγγω θερμὰ τῆς εὐμορφῆς μελαχροινῆς τὸ χέρι
Καὶ 'κείνη μὲ τὸ χέρι της μὲ σφίγγει ντροπαλᾷ.

Καὶ στή φωνά του κούρνιασε τὸ ἄθωο περιστέρι,
"Ἐν ἄστρο ἀπὸ τὸν οὐρανὸ στή γῆ κατακυλᾷ,
Μέσα 'ς τῶν δένδρων τὰ κλαδιὰ σιγὰ φυσᾷ τὸ ἀγέρι
Θαρρεῖς κι' αὐτὸ ἐρωτικά πῶς τῆς κουφομιλᾷ.

Ἡ πρώτη μου συνέντευξις ἦταν αὐτὴ ἡ βραδεῖά.
Ἡ κόρη ἀπ' τὴν συγκίνησι, μὲ μάτια σθαλιστὰ
Ἀφῆκε στήν ἀγκάλῃ μου νὰ πέσῃ τὸ κορμὶ της.

Χεῖλν μὲ χεῖλν ἐσμίξανε, καρδιὰ μὲ τὴν καρδιά,
Ἄχ! ποῖος τὴν εὐτυχία του στὰ χέρια του βαστᾷ,
"Ὅπως ἐγὼ τὴν ὦρ' αὐτὴ ποῦ ἤμουνα μαζύ της.

Μ. Δ. ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ